

DE ONGEWETEN ZELFMOORD

Mijn eerste associatie met „beroerd” was: materieele zorg en ik zei:

„Maar je vader doet toch niets?”

Hij begreep onmiddellijk wat ik bedoelde.

„Nee, het zijn geen geldzorgen,” zei hij, „het zijn andere dingen.”

„Andere dingen, hoezoo andere dingen,” vroeg ik onnoozel.

„M'n vader,” klonk het ineens nerveus-gejaagd, „m'n vader.”

Ik stamelde iets, dat op niet-begrijpen duidde.

Hij kwam heel dicht bij mij en stootend klonk het: „Hij maakt me gek, weet je, hij maakt me krankzinnig.”

Ik trilde van schrik om dien wanhopig klinkenden uitval en ik staarde met wijdopen oogen in de duisternis, voelend dat ik spierwit moest zijn.

Er was een korte pauze en na die pauze kwam dat ontstellende en oneindig trieste relaas, dat Bart op monotone en somber-melancholieke dreun deed. Ik had niet het vermogen er ook maar één woord tusschen te brengen. We zaten naast elkaar in het stikdonkere bosch met de zware boomen als stille getuigen.

Kaarsrecht-op en met kloppend hart zat ik te luisteren en hij vertelde, ononderbroken, de eentonigheid van zijn woordenstroom nu en dan afgewisseld door een hartstochtelijke stemverheffing.

En zóó weinig kinderlijkheid sprak uit zijn toon, zóó bedroevend weinig jonge levensvreugde, dat hij me plotseling heel oud leek.

II

Hij was geboren in een Noord-Hollandsch dorp, dat hij zich nog maar heel vaag herinnerde, want op zijn derde jaar was hij met zijn ouders naar de Congo vertrokken.

Niet Indië dus, ging het door mijn hoofd. Even wilde de fantasie de werkelijkheid verdringen, maar er was geen tijd voor.

Daar woonden zij twee jaar in een groote stad, toen werd zijn vader door de maatschappij belast met de opbouw en organisatie van een nieuw filiaal in de binnenlanden.

Dat beteekende afstand doen van elk Westersch comfort, een volkomen isolement en een leven temidden van vijandige inboorlingen, die door de schaarsche Europeanen met den knoet geregeerd werden.

Van dien tijd af was Bart's herinnering pas volkomen helder.

Zijn vader begon geleidelijk slachtoffer te worden van klimaat en heerschende mentaliteit, de twee dingen, die zoo nauw met elkaar verbonden zijn. Langzaam-aan verruwde de tot nu toe zachtzinnige, fijngevoelige man tot een harde tyrannieke bruut, die hij zijn móest, wilde hij niet volkomen ten onder gaan. De broeierige vochtneerslag maakte hem tot een dronkaard, de insectenplaag, de eenzaamheid en de degeneratie in het kleine groepje blanken, die in hun verlangen om uit deze moordende streek weg te komen tot gewetenlooze, listige geldsluwerds